

Lavskrikor och gråspettar i Gästrikland

Fredag 8—söndag 10 mars 2024

Stockholms Ornitologiska

Förening

www.stof.nu

Res med Stockholms Ornitologiska Förening – prisvärda resor för medlemmarna
med ledare som ställer upp ideellt

Fredag 8 mars

Vid 15-tiden på fredagen lämnade vi ett vårligt Gullmarsplan med snöfria gator i en minibuss och en personbil. Detta år hade antalet platser utökats så att alla 13 anmälda inkl ledare fick följa med, vilket var roligt. Resan fick en fin start då vi stannade vid Gysinge på vägen upp. Efter att flera i gruppen sökt av vattnet i några minuter hittade en av oss en fin Strömstare som satt ganska still på en sten i forsen en bra stund innan den flög iväg. Vi kom fram till ett kallt, mörkt och nästan "juligt" Jädraås med mycket snö och utebelysning. Vi var nog ett gäng vinterentusiaster som åkte ihop, många njöt av det som antagligen var säsongens sista chans att uppleva vinter med mycket snö.

Lördag 9 mars

Dagen därpå lämnade vi vandrarhemmet vid kl. 05:30 (många gick upp redan vid 04-tiden) och åkte mot Storberget utanför byn Tönsen i Hälsingland. Trots vindkraftverken en vacker och fridfull plats. Vädret var kallt och fuktigt någon grad under nollan, och under stora delar av dagen snöade det. Det gällde att ha på sig flera lager yllekläder, rejäl jacka och gärna både skidbyxor och varmare varianter av mössa och handskar för att slippa frysa. På vägen dit sågs spurvuggla från bilen. Väl på plats såg vi bland annat en orre flyga över vägen. Vi såg även troliga lodjursspår.

Efter vandrigen upp till matningen på Storberget var det dags för en stärkande andra frukost.

Foto: Britt-Marie Seibold

Lospår i snön.

Foto: Lasse Berglund

Kerstin spelade ivrigt på sin järppipa—och fick svar!

Foto: Britt-Marie Seibold

På vandring tillbaka kom en av resans höjdpunkter: Vi stannade vid en skogsväg vid en bäckravin med blandskog för att söka efter järpe. När vi inte kunde upptäcka dem använde vi en lockpipa. Det fantastiska var att en järpe svarade flera gånger, vilket många i gruppen hörde. Ett mycket ljust läte som man behöver kunna uppfatta höga toner för att höra. Järpen ville dock inte visa sig.

Väntan på järpe tog sedan slut för några av oss då en järpe vid kl. 9:35 flög över minibussen.

Vi tog oss till Acktjärbo, väster om Arbrå, där vi gjorde upp en eld, satte fram mat och klappade i händer och försökte vara högljudda för att locka till oss lavskrikor. Det här var en ny matningsplats för StOF. Vi hörde en lavskrika skrika en gång men den visade sig aldrig. Vi spekulerade i varför de inte ville komma fram; var vi en alltför stor grupp? Var de upptagna med bobygge? Kanske åt de upp falukorven direkt när vi lämnat platsen.

Under den helg vi var i Gästrikland och Hälsingland fick vi se och höra korsnäbbar flera gånger. Första gången var i Acktjärbo där vi såg och hörde mindre korsnäbb. Innan lunch hann vi även se en tjäderhona stå nära vägrenen från bussen.

Efter lunch i Bollnäs åkte vi till byn Tönnånger och en privat matning i en trädgård. En mycket njutbar och fin upplevelse. Där fick många årskryss på stare och vi såg även resans första gråspett som klättrade längs ett äppelträd samt domherre, steglits, gråsparv, gulsparv, grönsiska, större hackspett m.fl.

Jesper tar parabolen till hjälp för att höra lavskrikorna och andra fåglar i Acktjärbo.

Foto: Britt-Marie Seibold

Den fina fågelmatningen i Tönnånger, som dagligen besöks av gråspett. När vi var där var även några starar, och en stor flock grönsiskor på plats.

Foto: Kerstin Nordenadler

I området såg vi först åtta orrar, hälften hanar och hälften honor högt upp i några träd. Honorna åt av björkfrön. Fler orrar tillkom och totalt kan det ha varit 10-12 st. Vi kände oss mycket nöjda när vi åkte vidare.

En ganska stor flock orrar, både honor och tuppar, visade upp sig på lagom avstånd nära vägen. Några av dem fångades på bild av Yvonne Johansson.

Vi åkte mot Kölberget söder om Kilafors där resan förra året hade sett och hört berguv. Nu väntade en strapats på oss. Vägen var plogad på ett sätt som gjorde att det inte fanns någon tydlig gräns mellan väg och dike. Det som kunde ha blivit en smidig parkering vid vägkanten blev i stället att minibussen körde fast på snedden i diket, snön gav efter och bilen stannade kraftigt lutandes åt höger ner mot diket. Vi hade ändå tur eftersom minibussen förblev hel, och vi hade tänkt stanna ett par timmar på platsen.

En oväntad händelse. Den släta snön vid sidan av vägen gav vika och minibussen ställde sig mjukt på sniskan. Ingen dramatik. Inga skador vare sig på buss eller människor. Vi fick vänta på bärgeren, som kom ända från Hedesunda, men vi hade fullt upp med att lyssna på berguven under tiden.

Foto ovan: Kerstin Nordenadler

Foto till höger: Jesper Sollerman

Vi visste om att det kunde bli resans kallaste upplevelse att stå still vid Kölberget i kallt och fuktigt väder, så många tog på sig lite extra. Vi hade knappt hunnit sprida ut oss runt vägen och järnvägen vid det branta berget då vi kl 17:48 hörde berguven första gången. Sedan hörde alla deltagare, förutom de som ordnade inför bärgningen av minibussen, berguven ca 4-5 gånger sammanlagt, den sista gången vid kl 18. Karin, som varit med även förra året sade att lätet var dovare denna gång. Vi såg berguven flyga längs berget och sedan försvann den och vi hörde den inte mer.

Hemfärden vid 20-tiden var nog gruppens tröttaste punkt på resan. Vi kunde dock konstatera att vi redan hade sett flera av målarterna med resan: orre, järpe, mindre och större korsnäbb och tjäder.

Artgenomgången blev snabb och effektiv eftersom vi hann prata om dagen och bli förberedda på morgondagen under tiden vi väntade på bärgning.

Söndag 10 mars

På söndagen lämnade vi vårt boende kl 05:30 och lämpade in all packning i det närbelägna stationshuset och tog oss sedan till Kittan, ett ställe där lavskrikor har matats tidigare. Vi visste att oddsen för att se lavskrika inte var på vår sida, det hade inte varit en enda rapport under 2024, troligen pga. skogsavverkning. Vi promenerade någon kilometer från vägen till matningsstället. Platsen var väldigt rofylld, och vi stannade till på stigen och stod någon minut och njöt tillsammans av tystnaden. Tystnaden övergick i vackra läten då en grupp mindre korsnäbbar kom flygande i vår riktning. Ljuvligt. Vi kunde sedan se både honor och hanar i tub. Även större korsnäbb sågs och hörde sedan på platsen. I Kittan grillade vi korv av olika slag och hade en trevlig och avkopplande stund. Det var en nöjd grupp som vid kl. 9:40 satte sig i bilarna igen.

Vårt fina boende, Jädraås Herrgård i vinterskrud.

Foto: Britt-Marie Seibold

Dagens eldmästare, Lasse, fick snabbt fyr på veden.

Foto: Kerstin Nordenadler

Alla deltagare grillade och åt sin medhavda korv, medan vi ivrigt hoppades på att en lavskrika skulle dyka upp.

Foto: Britt-Marie Seibold

Det är något visst med att grilla och äta i skogen!

Foto: Lasse Berglund

Tofsmesarna lät sig väl smaka.

Foto: Britt-Marie Seibold

Även talltitorna var hungriga.

Foto: Britt-Marie Seibold

Bobyggande större korsnäbb.

Foto: Britt-Marie Seibold

Vi åt en god lunch på Kjellas mack i Jädraås, ett fantasifullt ställe med järnvägstema. Efter att vi packat in oss i bilarna bar det av söderut igen, via Gysinge.

Vi stannade nu på norra sidan Dalälven i Gysinge, och vandrade längs den gamla banvallen för att söka efter vitryggig hackspett, som hade setts på platsen tidigare samma dag. Vi som inte hade sett vitryggig hackspett tidigare hoppades kanske lite extra, men det blev ingenting denna gång. Från en bro över älven kunde vi däremot skåda ca 5-6 havsörnar högt uppe i träd. De som stannat kvar för att bevaka matningen, hade två gråspettthar på samma talgstycke.

Britt-Marie Seibold stannade kvar och bevakade matningen och fick två gråspettthar på bild. Tjusigt!

En fin rastplats vid Dalälvens strand i Gysinge. Här åt vi och hade resans sista artgenomgång.

Foto: Britt-Marie Seibold

Vi hittade en vacker rastplats vid älven, som vi fick helt för oss själva denna mörka söndagskväll. Resan gick mot sitt slut och jag tror att många som jag kände tacksamhet över att ha fått uppleva vackra Gästrikland och Hälsingland med kikare i hand, hjälpen från våra omtänksamma ledare och att vi fått ägna åt oss åt vårt gemensamma intresse under drygt två hela dagar. För min del var det den första StOF-resan någonsin, och jag kan starkt rekommendera andra att resa på det här sättet.

Åsa Bergwall

Resans deltagare i blyxtbelysning: Monica Wallin, Eva Karlsson, Erik Jonsson, Yvonne Johansson, Lasse Berglund (ledare), Kerstin Nordenadler (ledare), Jesper Sollerman, Åsa Bergwall (skymd), Maj-Britt Oliw, Carol Loukkola, Thorbjörn Schwabs och Karin Lycke.

Foto: Britt-Marie Seibold,

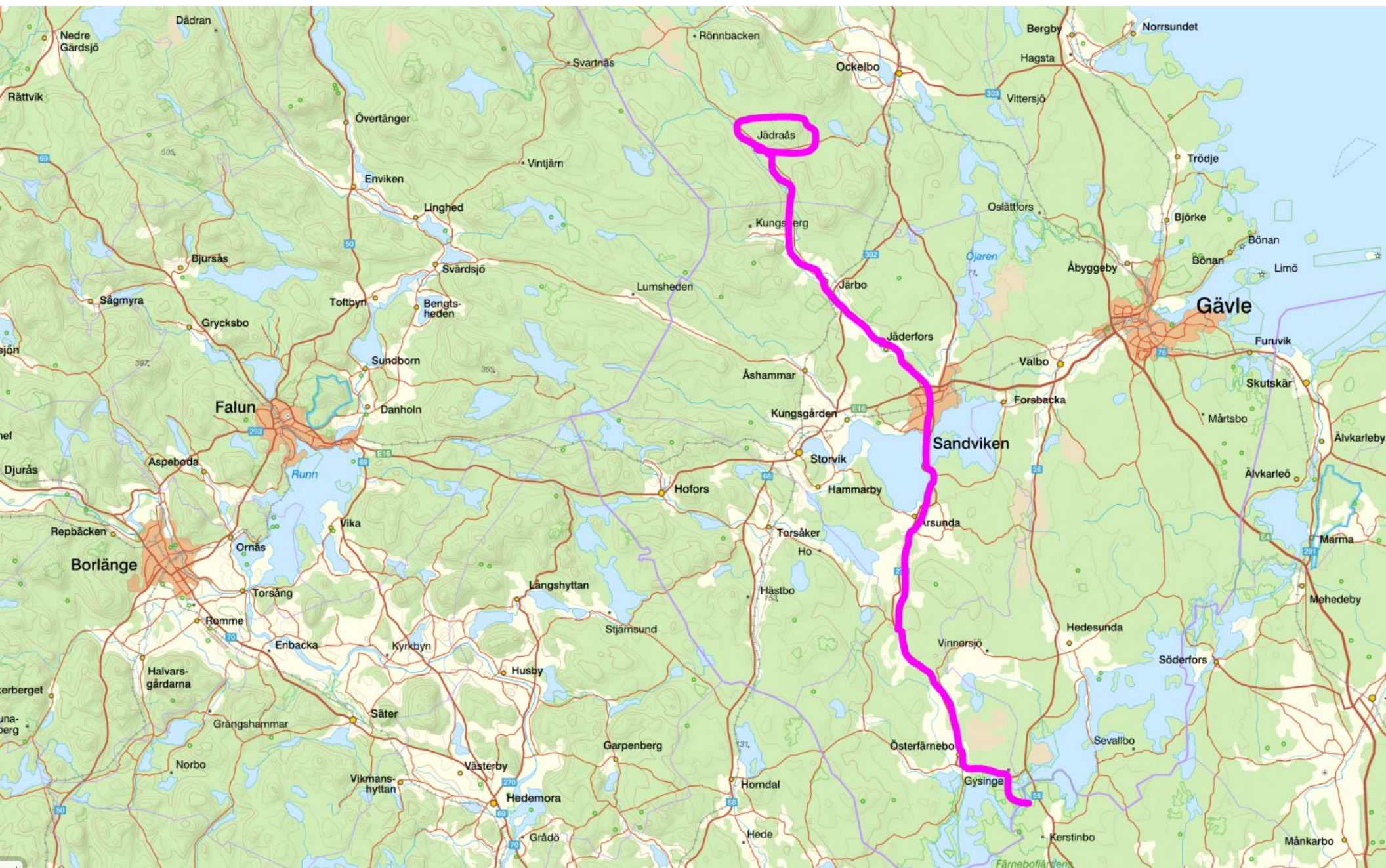
Åsa Bergwall skrev rapporten, Kerstin Nordenadler gjorde layouten, Erik Jonsson skapade artlistan och kartorna, Monica Wallin körde personbilen. Ledare på turen var Kerstin Nordenadler och Lasse Berglund, som också körde minibussen.

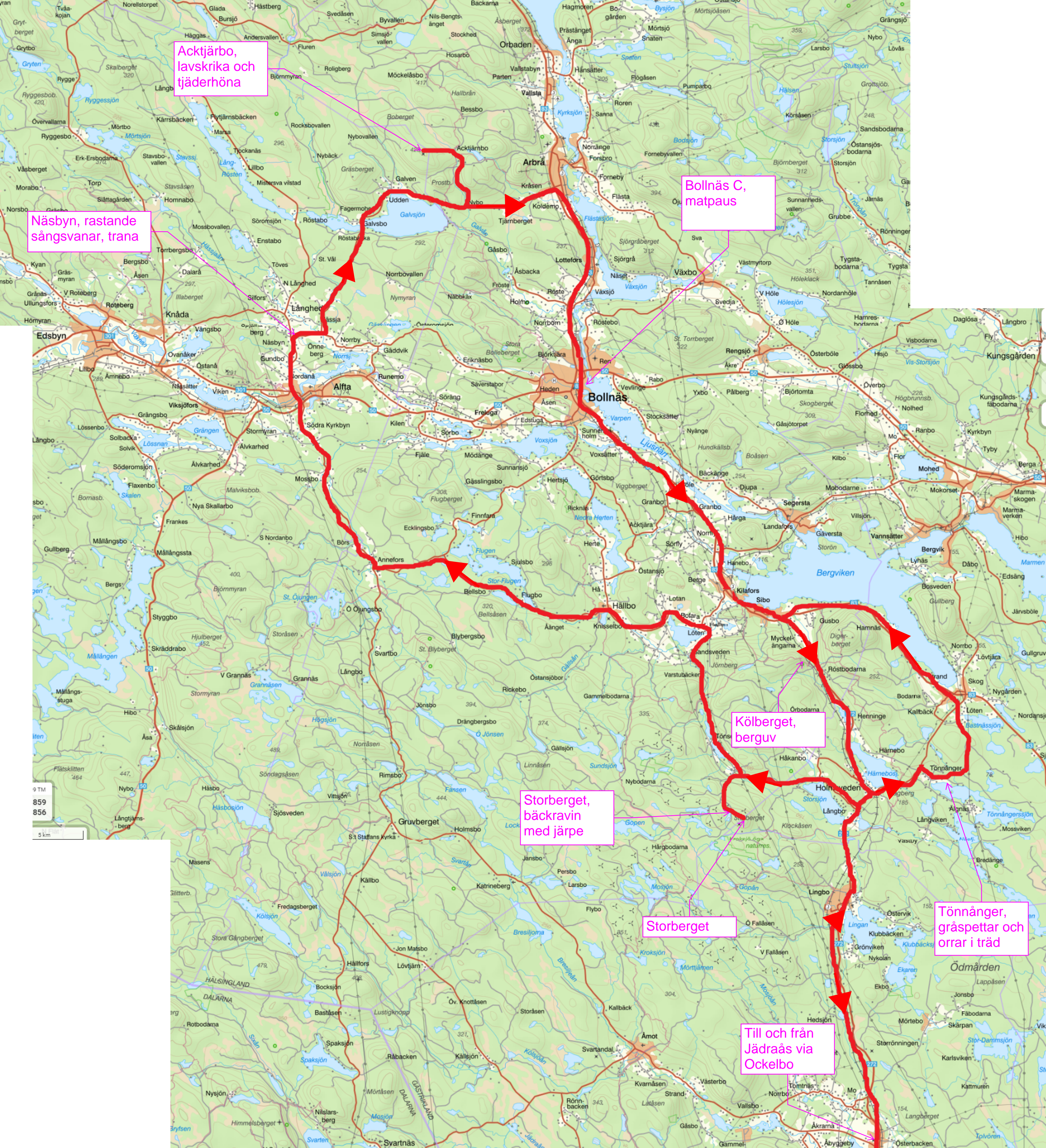
Art	Fre	Lör	Sön	Art	Fre	Lör	Sön
Sångsvan	X	x	X	Talgoxe		x	X
Kanadagås		X		Nötväcka		X	x
Gräsand		X		Trädkrypare			x
Knipa	X		x	Nötskrika		x	x
Järpe		x		Lavskrika		x	
Tjäder		x		Skata		x	x
Orre		x		Kaja		x	x
Havsörn	x		x	Kråka		x	x
Berguv		x		Korp		x	x
Trana		x		Stare		x	
Gråtrut		x		Gråsparv		x	
Tamduva		X	x	Pilfink		X	
Gröngöling			x	Grönfink		x	x
Gråspett		X	x	Steglits		X	
St. hackspett		X	x	Grönsiska		X	
Strömstare	x			Gråsiska		x	
Kungsfågel		X	x	Domherre		X	x
Talltita		X	x	Mindre korsnäbb		X	x
Tofsmes		X	x	Större korsnäbb			x
Svartmes			x	Gulsparv		X	
Blåmes		X	x				

	Fredag	Lördag	Söndag
Dagssumma	4	34	24
Totalt antal			41

Lokaler och tider

Fredag 8/3	Sevedskvarn-Gysinge	17:25-18:00	Matpaus och strömstare
Lördag 9/3	Långbo	06:30-06:40	Kollade efter lodjur
	Storberget (Tönsen)	07:05-08:30	
	Bäckravin s om Tönsen	08:50-09:10	Hörde järpe
	Näsbyn, Alfta	10:35	Rastande svanar, trana
	Acktjärbo, Arbå	11:50-13,00	Lavskrika
	Bollnäs centrum	13:30-15:10	Lunchpaus
	Tönnånger	15:40-16:20	Matning med gråspett
	Tönnånger, östra	16:25-16:40	Orrar i träd
Söndag 10/3	Kölberget, Kilafors	17:30-20:00	Berguv
	Kittan	06:10-09:30	
	Svartbäcken	10:15-11:00	Större korsnäbb
	Grusväg, Tansen	12:15-12:25	Tjädertupp
	Jädraås	12:30-14:10	Lunchpaus och packning
	Storön, Gysinge	15:15-17:30	Matning med gråspettar
	Mattön, Gysinge	17:35-18:20	Matpaus och artgenomgång

Acktjärbo,
lavskrika och
tjäderhöna

Näsbyn, rastande
sångsvanar, trana

Bollnäs C,
matpaus

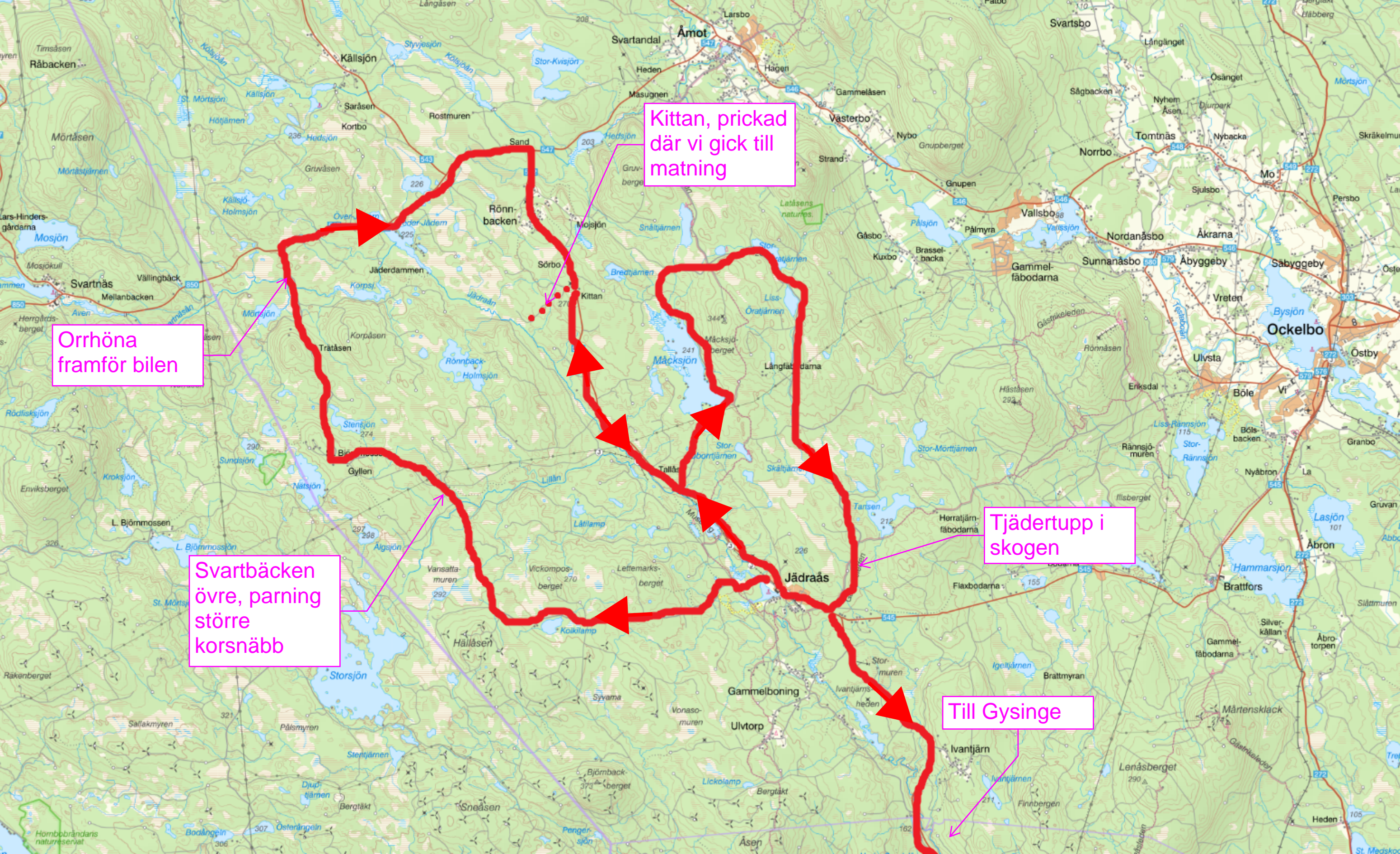
Köllerberg,
berguv

Storberget,
bäckravin
med järpe

Storberget

Tönnånger,
gråspettar och
orrar i träd

Till och från
Jädraås via
Ockelbo

Kittan, prickad
där vi gick till
matning

Orrhöna
framför bilen

Svartbäcken
övre, parning
större
korsnäbb

Tjädertupp i
skogen

Till Gysinge